

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
INFORMUOTIESIEMS INVESTUOTOJAMS SKIRTŲ KOLEKTYVINIO INVESTAVIMO
SUBJEKTŲ ĮSTATYMO NR. IX-1709 PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO IR SU JUO
SUSIJUSIŲ ĮSTATYMŲ PROJEKTŲ**

AIŠKINAMASIS RAŠTAS

1. Įstatymų projektų rengimą paskatinusios priežastys, parengtų projektų tikslai ir uždaviniai

Finansų ministerija kartu su Lietuvos banku, įgyvendindami Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. kovo 13 d. nutarimu Nr. 167 patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos įgyvendinimo plano priemones, skirtas tvariai finansų rinkų plėtrai užtikrinti, 2016–2017 metais atliko kolektyvinio investavimo subjektų (toliau – KIS) veikimo srities teisinio reguliavimo peržiūrą. Jos metu, siekiant didesnio KIS veikimo srities teisinio aiškumo, proceso racionalumo ir paprastumo, taip pat reguliavimo lankstumo, buvo peržiūrėti KIS ir jų valdytojų veiklą reglamentuojantys įstatymai, konsultuotasi su suinteresuotais finansų rinkos dalyviais dėl šių įstatymų tobulinimo. Įvertinus minėtos peržiūros rezultatus buvo parengti šie įstatymų projektai:

1) Lietuvos Respublikos informuotiesiems investuotojams skirtų kolektyvinio investavimo subjektų įstatymo Nr. XII-376 pakeitimo įstatymo projektas (toliau – IISKISĮ projektas);

2) Lietuvos Respublikos kolektyvinio investavimo subjektų įstatymo Nr. IX-1709 pakeitimo įstatymo projektas (toliau – KISĮ projektas);

3) Lietuvos Respublikos profesionaliesiems investuotojams skirtų kolektyvinio investavimo subjektų valdymo įmonių įstatymo Nr. XII-1467 pakeitimo įstatymo projektas (toliau – PIKISVĮ projektas);

4) Lietuvos Respublikos papildomo savanoriško pensijų kaupimo įstatymo Nr. VIII-1212 2, 6, 34, 45, 47, 48, 49, 50 ir 55 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas (toliau – PSPKĮ projektas);

5) Lietuvos Respublikos Lietuvos banko įstatymo Nr. I-678 42 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas (toliau – LBĮ projektas);

6) Lietuvos Respublikos finansinių priemonių rinkų įstatymo Nr. X-1024 2, 29 ir 88 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas (toliau – FPRĮ projektas);

7) Lietuvos Respublikos indėlių ir įsipareigojimų investuotojams draudimo įstatymo Nr. IX-975 2 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas (toliau – IIIDĮ projektas);

8) Lietuvos Respublikos įmonių, priklausančių finansų konglomeratui, papildomos priežiūros įstatymo Nr. IX-2387 1, 2 ir 3 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas (toliau – IPFKPPĮ projektas);

9) Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos įstatymo Nr. IX-574 3 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas (toliau – BAĮ projektas);

10) Lietuvos Respublikos pelno mokesčio įstatymo Nr. IX-675 2 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas (toliau – PMĮ projektas);

11) Lietuvos Respublikos smulkiojo ir vidutinio verslo plėtros įstatymo Nr. VIII-935 2 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas (toliau – SVVPĮ projektas);

12) Lietuvos Respublikos akcinių bendrovių įstatymo Nr. VIII-1835 1 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas (toliau – ABĮ projektas);

13) Lietuvos Respublikos vertybinių popierių įstatymo Nr. X-1023 2 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas (toliau – VPĮ projektas);

14) Lietuvos Respublikos ūkinių bendrijų įstatymo Nr. IX-1804 1 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas (toliau – ŪBĮ projektas) (toliau kartu – įstatymų projektai).

Teikiamais KISĮ ir PIKISVĮ projektais, be pirmiau paminėtų tikslų, taip pat siekiama į nacionalinę teisę perkelti šių Europos Sąjungos teisės aktų nuostatas:

1) 2017 m. birželio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2017/1131 dėl pinigų rinkos fondų (toliau – Reglamentas (ES) 2017/1131);

2) 2017 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2017/1991, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) Nr. 345/2013 dėl Europos rizikos kapitalo fondų ir Reglamentas (ES) Nr. 346/2013 dėl Europos socialinio verslumo fondų (toliau – Reglamentas (ES) 2017/1991);

3) 2014 m. lapkričio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1286/2014 dėl mažmeninių investicinių produktų paketų ir draudimo principu pagrįstų investicinių produktų (MIPP ir DIP) pagrindinės informacijos dokumentų (toliau – Reglamentas (ES) 1286/2014);

4) 2017 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2017/2402, kuriuo nustatoma bendroji pakeitimo vertybiniais popieriais sistema ir sukuriamą specialioji paprasto, skaidraus ir standartizuoto pakeitimo vertybiniais popieriais sistema, ir iš dalies keičiamos direktyvos 2009/65/EB, 2009/138/EB ir 2011/61/ES bei reglamentai (EB) Nr. 1060/2009 ir (ES) Nr. 648/2012 (toliau – Reglamentas (ES) 2017/2402).

Pažymėtina, kad pinigų rinkos fondai – svarbus bendrovių ir valdžios sektoriaus subjektų trumpalaikio finansavimo šaltinis. Atsižvelgiant į šių fondų vaidmenį teikiant trumpalaikį finansavimą realiajai ekonomikai, jų patiriami sunkumai gali padaryti didelį neigiamą poveikį finansų sistemos stabilumui. Pinigų rinkos fondų reglamentavimas Europos Sąjungos mastu užtikrins vienodas veiklos sąlygas šiems fondams visose valstybėse narėse ir vienodą investuotojų apsaugą.

Siekiant įgyvendinti Reglamento (ES) 2017/1131 nuostatas, numatoma įgyvendinti šiuos uždavinius:

- KISĮ, PIKISVĮĮ ir LBI projektuose nustatyti, kad priežiūros institucija (Lietuvos bankas) įgyvendina Reglamente (ES) 2017/1131 kompetentingai institucijai nustatytas teises ir pareigas;

- įtvirtinti poveikio priemonės (įskaitant pinigines baudas) asmenims, nesilaikantiems Reglamente (ES) 2017/1131 nustatytų reikalavimų, taip pat poveikio priemonių taikymo pagrindus.

Reglamento (ES) 2017/1991 tikslas – padidinti investicijas į rizikos kapitalą ir socialinius projektus, palengvinti investicijas į smulkujų ir vidutinį verslą bei pritraukti kapitalo, kad investuotojams ir fondų valdytojams būtų lengviau naudotis Europos rizikos kapitalo fondais ir Europos socialinio verslumo fondais. Projektu siekiama įgyvendinti Reglamento (ES) 2017/1991 nuostatas, kurios reikalauja, kad bet koks priežiūros institucijos atsisakymas užregistruoti Europos rizikos kapitalo fondų ar Europos socialinio verslumo fondų valdytojus ar pačius fondus būtų pagrįstas, apie jį būtų pranešta tiems valdytojams, o sprendimas dėl registravimo būtų priimtas ne vėliau kaip per 2 mėnesius nuo reikiamų dokumentų pateikimo dienos.

Reglamentu (ES) 2017/2402 yra keičiamos tam tikros Direktyvos 2009/65/EB ir Direktyvos 2011/61/ES nuostatos, todėl atitinkamai siūloma patikslinti KISĮ ir PIKISVĮĮ, kurie įgyvendina minėtų direktyvų nuostatas Lietuvos teisėje.

Teikiamais LBI, IIIDĮ, IPFKPPI, BAI, PMI, SVVPI projektais siekiama patikslinti juose esančias nuorodas į PIKISVĮĮ ir juose vartojamas sąvokas, kadangi PISKISVĮĮ projektu, be kita ko, keičiamas įstatymo pavadinimas (siūlomas pavadinimas – Alternatyviųjų kolektyvinio investavimo subjektų valdytojų įstatymas), o kartu keičiama įstatyme vartojama sąvoka „profesionaliesiems investuotojams skirtas kolektyvinio investavimo subjektas“. Teikiamu LBI projektu, be kita ko, dar siekiama atlikti tam tikrus techninius patikslinimus. ŪBI ir kitais teikiamais įstatymų projektais siekiama teisinio aiškumo dėl KIS reglamentuojančių įstatymų taikymo.

Teikiamų įstatymų projektų tikslas – sukurti patrauklesnę KIS veiklos srities reguliacinę ir priežiūros aplinką.

Įstatymų projektų uždaviniai – padidinti teisinį aiškumą ir teisinio reguliavimo nuoseklumą, mažinti administracinę naštą ir suteikti naujų galimybių KIS rinkos dalyviams.

2. Įstatymų projektų iniciatoriai ir rengėjai

Įstatymo projektų rengimą ir derinimą koordinuoja Finansų ministerijos Finansų rinkų politikos departamento (direktorius – Sigitas Mitkus, tel. (8 5) 239 0070) Kapitalo rinkų skyriaus

(vedėja – Lora Gogelytė, tel. (8 5) 219 9306, el. p. lora.gogelyte@finmin.lt) vyr. specialistė Ramunė Radvilienė, tel. (8 5) 239 0170, el. p. ramune.radviliene@finmin.lt. Įstatymų projektus parengė Lietuvos banko Priežiūros tarnybos Finansinių paslaugų ir rinkų priežiūros departamento Finansinių paslaugų ir rinkų politikos skyriaus (viršininkas Audrius Šilgalis, tel. (8 5) 268 0524, el. p. asilgalis@lb.lt) vyresnioji juriskonsultė Vaida Sinušaitė, tel. (8 5) 268 0509, el. p. vsinusaite@lb.lt.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymų projektuose aptarti teisiniai santykiai

Šiuo metu KIS ir jų valdytojų veiklą reglamentuoja Lietuvos Respublikos informuotiesiems investuotojams skirtų kolektyvinio investavimo subjektų įstatymas (toliau – IISKISĮ), Lietuvos Respublikos kolektyvinio investavimo subjektų įstatymas (toliau – KISĮ) ir Lietuvos Respublikos profesionaliesiems investuotojams skirtų kolektyvinio investavimo subjektų valdymo įmonių įstatymas (toliau – PIKISVĮĮ). Šie įstatymai nustato atitinkamų KIS (suderintųjų, specialiųjų, informuotiesiems investuotojams skirtų, profesionaliesiems investuotojams skirtų) ir jų valdytojų veiklos formas ir steigimosi pagrindus, licencijų ir veiklos leidimų išdavimo procesui taikomas reikalavimus, investuotojams teikiamą informaciją ir pan. Įstatymais visų pirma siekiama apsaugoti KIS dalyvių (investuotojų) interesus ir užtikrinti tvarų šios srities veikimą.

PSPKĮ, kiek tai susiję su siūlomais pakeitimais, nustato galimus pensijų turto investavimo objektus. Be kita ko, pensijų turtas gali būti investuojamas rizikos kapitalo rinkose, jeigu subjektas, įskaitant KIS, per kurį investuojama, atitinka PSPKĮ nustatytas sąlygas (PSPKĮ 45 straipsnio 6 dalis). Valdymo įmonės turimos kurio nors akcijas išleidžiančio asmens akcijos kartu su valdomų pensijų fondų turimomis to asmens akcijomis negali suteikti daugiau kaip 1/10 visų balsavimo teisių to asmens visuotiniame akcininkų susirinkime (PSPKĮ 48 straipsnio 1 dalis). Taip pat nustatomi apribojimai pensijų fondo lėšomis įsigyti perleidžiamųjų vertybinių popierių ir pinigų rinkos priemonių (PSPKĮ 48 straipsnio 2 dalis).

Be to, nei KISĮ, nei PIKISVĮĮ, nei LBĮ šiuo metu nėra nustatyta pareiga Lietuvos bankui atlikti pinigų rinkos fondų priežiūrą, tai pat KISĮ ir PIKISVĮĮ nėra nustatytos poveikio priemonės už Reglamento (ES) 2017/1131 pažeidimus, taip pat nėra įgyvendintos Reglamento (ES) 2017/1991 nuostatos.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Įstatymų projektais siūlomi šie esminiai pakeitimai:

- supaprastinti KIS valdytojų (valdymo įmonių, investicinių bendrovių-valdytojų) licencijavimo, veiklos leidimų išdavimo, leidimo patvirtinti ar pritarimo KIS steigimo dokumentams procesus (KISĮ, IISKISĮ, PIKISVĮĮ projektai);
- sudaryti galimybę užsienio alternatyviųjų KIS investicinius vienetus ar akcijas platinti Lietuvoje neprofesionaliesiems investuotojams ir nustatyti tokio platinimo reikalavimus (PIKISVĮĮ projektas);
- išplėsti asmenų, galinčių būti turto saugotojais (IISKISĮ projektas) ir depozitoriumais (KISĮ, PIKISVĮĮ projektai), sąrašą ir nustatyti jiems taikomas reikalavimus;
- nustatyti lankstesnį uždarojo tipo investicinių bendrovių reguliavimą (KISĮ, IISKISĮ, PIKISVĮĮ projektai);
- nustatyti paskolas teikiančių KIS (angl. *loan originating funds*) teisinį reguliavimą (IISKISĮ projektas).

KISĮ, IISKISĮ ir PIKISVĮĮ projektais siūlomi bendri esminiai pakeitimai

Galiojantis teisinis reguliavimas nustato, kad juridinis asmuo, norintis veikti kaip valdymo įmonė ar investicinė bendrovė pagal KISĮ, PIKISVĮĮ ar IISKISĮ, šią veiklą gali pradėti vykdyti, gavęs veiklos licenciją pagal KISĮ ar PIKISVĮĮ arba veiklos leidimą pagal IISKISĮ. Šis reikalavimas taikomas visoms investicinėms bendrovėms, nepriklausomai nuo to, ar jų valdymas perduodamas valdymo įmonei. Savo ruožtu, investicinis fondas gali pradėti veikti šio KIS valdytojais – valdymo

įmonei – gavus priežiūros institucijos (Lietuvos banko) pritarimą arba leidimą patvirtinti šio investicinio fondo steigimo dokumentus (taisykles).

Svarbu pažymėti, kad subjektams, norintiems gauti valdymo įmonės ir investicinės bendrovės-valdytojos veiklos leidimus, taikomi reikalavimai šiek tiek skiriasi. Pvz., išduodant investicinės bendrovės-valdytojos veiklos leidimą nėra nustatyta reikalavimų kvalifikuotosios įstatinio kapitalo ir (arba) balsavimo teisių dalies savininkams ir nėra tikrinama jų atitiktis įstatymo reikalavimams. Atkreiptinas dėmesys, kad skirtingas tam tikrų su leidimo išdavimu susijusių nuostatų reguliavimas valdymo įmonėms ir investicinėms bendrovėms-valdytojoms įstatyme grindžiamas tuo, kad valdymo įmonė yra valdytoja, o investicinės bendrovės-valdytojos valdytojai yra jos valdymo organai, be to, investicinės bendrovė-valdytoja yra kartu ir KIS. Investicinės bendrovės-valdytojos akcininkai yra investuotojai. Tuo atveju, kai investuotojai yra ir investicinės bendrovės-valdytojos vadovai, jie bus tikrinami įprasta tvarka. Toks reguliavimas yra įtvirtintas ir Europos Sąjungos lygmeniu. Įstatymų projektuose siūloma keisti esamą praktiką ir investicinėms bendrovėms taikomus reikalavimus sieti visų pirma su tuo, ar jų valdymas yra perduodamas valdymo įmonei. Atsižvelgiant į tai, siūloma nustatyti, kad veiklos licenciją pagal KISĮ ar PIKISVĮ arba veiklos leidimą pagal IISKISĮ privalo gauti pati investicinė bendrovė, kai investicinės bendrovės valdymas nėra perduodamas valdymo įmonei, tai yra investicinė bendrovė valdys pati save – joje bus sudaromi valdymo organai, kurie veiks šios investicinės bendrovės vardu, priims sprendimus kasdienio valdymo klausimais. Svarbu pažymėti, kad siekiant teisinio reglamentavimo aiškumo ir paprastumo investicinę bendrovę, kurios turtas neperduodamas valdyti valdymo įmonei, t. y. kuri valdys pati save, įstatymų projektuose siūloma vadinti investicine bendrove-valdytoja.

Tuo atveju, jei valdymas būtų perduodamas valdymo įmonei, investicinės bendrovės veiklai vykdyti *mutatis mutandis* būtų taikomi reikalavimai, taikomi investicinio fondo steigimo dokumentams, steigimui ir veiklai. Atsižvelgus į šiuos pakeitimus, KISĮ įgyvendinamosiose nuostatose siūloma nustatyti, kad iki šio įstatymo įsigaliojimo išduota investicinės kintamojo kapitalo bendrovės veiklos licencija ir uždarojo tipo investicinės bendrovės veiklos licencija pripažįstama atitinkamai investicinės kintamojo kapitalo bendrovės-valdytojos veiklos licencija ar uždarojo tipo investicinės bendrovės-valdytojos veiklos licencija, jei investicinės bendrovės valdymas nėra perduotas valdymo įmonei, arba leidimu pritarti investicinės bendrovės, kurios valdymas perduotas valdymo įmonei, steigimo dokumentams ir pasirinkti depozitoriumą. Atitinkamai IISKISĮ baigiamosiose nuostatose siūloma nustatyti, kad iki šio įstatymo įsigaliojimo išduoti investicinių bendrovių veiklos leidimai pripažįstami investicinės bendrovės-valdytojos veiklos leidimais, jei investicinės bendrovės valdymas nėra perduotas valdymo įmonei, arba pritarimu investicinės bendrovės, kurios valdymas perduotas valdymo įmonei, steigimo dokumentams. KISĮ ir IISKISĮ projektuose taip pat siūloma papildomai nustatyti tvarką, kuria vadovaudamasi investicinė bendrovė, kurios valdymas perduotas valdymo įmonei, galėtų tapti investicine bendrove-valdytoja.

Įstatymų projektuose siūloma sumažinti KIS ir jų valdytojams tenkančią administracinę naštą. Šiuo tikslu dviem kryptimis (teikiamų dokumentų bei informacijos turinio ir jų vertinimo apimties) peržiūrėtas šiuo metu priežiūros institucijai pateikiamų dokumentų siekiant gauti licenciją, veiklos leidimą, pritarimą steigimo dokumentams arba leidimą juos patvirtinti sąrašas. Teikiamus siūlymus galima suskirstyti į dvi grupes. Visų pirma, šiuo metu galiojantį reikalavimą pateikti priežiūros institucijai tam tikrus dokumentus, pvz., tam tikrų sričių veiklos politikų (interesų konfliktų valdymo, rizikos valdymo) aprašus, siūloma keisti reikalavimu pateikti patvirtinimo, kad KIS valdytoja yra parengusi ir patvirtinusi šių politikų aprašus, dokumentus. Tas pats pasakytina ir apie sutartis su depozitoriumu, auditoriumi ir kt. asmenimis – esamą prievolę pateikti su šiais asmenimis sudarytas sutartis ar jų projektus siūloma keisti prievole pateikti duomenis apie šiuos asmenis. Antra, siūloma atsisakyti reikalavimo teikti dokumentus, kurie yra iš esmės standartiniai ir kurių turinys nėra svarbus vertinant asmens galimybę vykdyti veiklą, taip pat dokumentus, kuriuose esanti informacija pateikiama kituose dokumentuose (pvz., IISKISĮ 9 straipsnio 3 dalies 6 punkte nustatytas glaustas akcijų siūlymo arba siūlymo įnešti įnašus tvarkos aprašymas yra pateikiamas prospekte).

Atsižvelgiant į pirmiau nurodytus pakeitimus ir siekiant teisinio aiškumo, įstatymų projektuose siūloma įtvirtinti KIS valdytojų atsakomybę reglamentuojančias nuostatas, nustatant, kad KIS valdytoja atsako už pateikiamos informacijos, dokumentų ir duomenų atitiktį teisės aktuose nustatytiems reikalavimams, informacijos, dokumentų ir duomenų tarpusavio suderinamumą, teisingumą ir tinkamą pateikimą.

Įstatymų pakeitimais taip pat siūloma nustatyti lankstesnį investicinių bendrovių, kurių teisinė forma yra akcinė bendrovė arba uždaroji akcinė bendrovė ir kurios yra uždarojo tipo KIS, teisinį reguliavimą. Šiuo metu tokioms bendrovėms Lietuvos Respublikos akcinių bendrovių įstatymo (toliau – ABI) nuostatos paprastai taikomos visa apimtimi, nepaisant to, kad tam tikrais atvejais jos nėra pakankamai lanksčios vykdant tokią veiklą. Atsižvelgus į tai ir peržiūrėjus Europos Sąjungos bendrovių teisės nuostatas, skirtas akcinių bendrovių kapitalo palaikymo klausimams reguliuoti, įstatymų projektuose siūloma nustatyti uždarojo tipo investicinių bendrovių veiklos ypatumus šiose srityse:

- *kapitalo didinimo*. Siūloma, kad visuotinis akcininkų susirinkimas galėtų perduoti valdymo organams (valdymo įmonei arba investicinės bendrovės-valdytojos valdybai) teisę spręsti dėl investicinės bendrovės kapitalo didinimo neperžengiant visuotinio akcininkų susirinkimo nustatytų ribų ir laikantis nustatytų terminų;

- *savų akcijų supirkimo*. Šiuo atveju, jei akcijos būtų superkamos akcininko reikalavimu, galėtų būti taikoma ne ABI, o investicinės bendrovės įstatuose nustatyta tvarka;

- *dividendų skyrimo*. Siūloma taikyti mažesnius apribojimus sprendimui dėl dividendų skyrimo priimti. Pasinaudojus tokia galimybe, atitinkama informacija turės būti tinkamai atskleista metų finansinių ataskaitų rinkinyje.

Siekiant apsaugoti investuotojų interesus kiekvienu iš šių atvejų siūloma nustatyti tam tikrus saugiklius, pvz., teisę spręsti dėl kapitalo didinimo perduodama visuotiniam akcininkų susirinkimui (kapitalas didinamas jo sprendimu ir jo nustatytais sąlygomis), savų akcijų supirkimo tvarka turi būti nustatyta įstatuose ir kt.

Pagal KISĮ 2 straipsnio 14 dalį investicinis fondas – juridinio asmens statuso neturintis fondas, kurio turtas bendrosios dalinės nuosavybės teise priklauso juridiniams ar fiziniams asmenims ir yra kolektyvinio investavimo subjekto valdymo įmonės valdomas patikėjimo teise. Šio įstatymo 39 straipsnio 1 dalis nustato, kad investicinį fondą sudarantis turtas yra jo dalyvių bendroji dalinė nuosavybė. Minėtos nuostatos suponuoja prielaidą, kad, investiciniams fondams įsigyjant nekilnojamojo turto objektus, juos atitinkamai įsigyja tokio KIS dalyviai. Tačiau atkreiptinas dėmesys, kad pagal minėto įstatymo 39 straipsnio 2 dalį, investicinį fondą sudarantį turtą valdo, naudoja ir turto patikėjimo teise juo disponuoja investicinio fondo valdymo įmonė. Be to, pagal 39 straipsnio 3 dalį į investicinį fondą sudarantį turtą draudžiama nukreipti išieškojimą pagal valdymo įmonės ar fondo dalyvių prievoles, o investicinio fondo dalyvio kreditoriai turi teisę nukreipti savo reikalavimus fondo dalyviui tik į dalyviui priklausančius investicinio fondo investicinius vienetus. Taigi, asmuo, tapdamas investicinio fondo dalyviu, įsigyja investicinius vienetus – perleidžiamuosius vertybinius popierius, kuriais įrodoma investicinio fondo bendraturčio teisė į investicinį fondą sudarančio turto dalį (2 straipsnio 15 dalis), tačiau neįsigyja paties nekilnojamojo turto objekto, taip pat neįgyja savininko teisių turtą valdyti, naudoti ir juo disponuoti – investicinį fondą sudarantį turtą patikėjimo teise valdo, naudoja ir juo disponuoja fondo valdymo įmonė (KISĮ 39 straipsnio 2 dalis).

Vertinant KISĮ nuostatas sistemiškai investicinio fondo įsigyjamas nekilnojamas turtas, kai šio turto įsigijimo sandorius investicinio fondo vardu ir sąskaita sudaro investicinio fondo valdymo įmonė, neturėtų būti traktuojamas kaip priklausančias investicinio fondo dalyviams. Atsižvelgiant į tai ir siekiant teisinio aiškumo, KISĮ projekte siūloma patikslinti investicinio fondo sąvoką, jos apibrėžtyje akcentuojant, kad investicinio fondo dalyviams priklauso reikalavimo teisės į valdymo įmonės patikėjimo teise valdomą turtą proporcingai jiems priklausančių investicinių vienetų skaičiui, kartu siūloma atsisakyti formuluočių „fondo bendraturčiai“ ir „bendroji dalinė nuosavybė“ atitinkamai jas pakeičiant formulėmis „investicinių vienetų savininkai“ ir „turtas, į

kurį reikalavimo teises turi investicinių vienetų savininkai“. Analogiški pakeitimai siūlomi ir IISKISĮ projekte.

Diskusijose su rinkos dalyviais buvo iškeltas klausimas dėl akcijų išpirkimo, savų akcijų įsigijimo ir kapitalo mažinimo mechanizmo, įtvirtinto KISĮ ir IISKISĮ. Paaiškėjo, kad tam tikri ABI mechanizmai, taikomi mažinant bendrovių įstatinį kapitalą, nėra tinkami tuo atveju, kai investicinės bendrovės visuotinis akcininkų susirinkimas (VAS) yra suteikęs įgaliojimus valdymo organui (valdymo įmonei ar investicinės bendrovės-valdytojos valdybai) priimti sprendimus dėl įstatinio kapitalo didinimo neperžengiant VAS nustatytą ribą. Tad, peržiūrėjus ABI ir Europos Sąjungos bendrovių teisės direktyvą, buvo suformuluotos tam tikros išimtys – tiek KISĮ 153 straipsnyje (nauja 14 dalis), tiek IISKISĮ 32 straipsnio 7 dalyje. Atsižvelgiant į tai, kad informacija apie sprendimus dėl įstatinio kapitalo didinimo neviršijant investicinės bendrovės įstatuose nurodytos didžiausios sumos, už kurią gali būti pasirašytos akcijos, turi būti atskleista akcininkams, nes nuo to priklauso jų turima akcijų dalis, atitinkamas nuostatas siūloma nustatyti KISĮ projekto 153 straipsniu ir IISKISĮ projekto 32 straipsniu.

2018 m. sausio 1 d. įsigaliojusiame Reglamente (ES) Nr. 1286/2014 nustatomi reikalavimai mažmeninių investicinių produktų paketų ir draudimo principu pagrįstų investicinių produktų teikėjams, kurie savo produktus siūlo neprofesionaliesiems investuotojams. Neprofesionalieji investuotojai Reglamente (ES) Nr. 1286/2014 apibrėžiami kaip klientai, kurie nėra profesionalieji klientai, kaip tai apibrėžiama Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2014/65/ES. KIS atveju šie reikalavimai būtų taikomi suderintiesiems KIS, specialiesiems KIS ir informuotiesiems investuotojams skirtų KIS (toliau – IISKIS) (išskyrus tuos, kurie siūlomi tik profesionaliesiems investuotojams). Reglamente (ES) Nr. 1286/2014 32 straipsnyje įtvirtintos pereinamojo laikotarpio nuostatos, skirtos tiems kolektyvinio investavimo subjektams, kuriems yra taikoma pareiga rengti pagrindinės informacijos investuotojams dokumentą pagal nacionalinės teisės aktus. Pereinamuoju laikotarpiu Reglamentas (ES) Nr. 1286/2014 visa apimtimi pradedamas taikyti 2020 m. sausio 1 d. Atsižvelgus į tai, kad pareiga rengti pagrindinės informacijos investuotojams dokumentą IISKIS atveju yra nauja (įsigaliojusi tik šiemet, priėmus įstatymų pakeitimus, užtikrinančius Reglamente (ES) Nr. 1286/2014 įgyvendinimą), IISKISĮ projektu siūloma aiškiau įtvirtinti teisę IISKIS valdymo įmonėms, IISKIS – investicinėms bendrovėms-valdytojoms iki 2019 m. gruodžio 31 d. pasirinkti taikomą režimą – rengti pagrindinės informacijos investuotojams dokumentą pagal KISĮ ir jo įgyvendinamuosius teisės aktus arba pagal Reglamentą (ES) Nr. 1286/2014. Nuo 2020 m. sausio 1 d., rengiant šį dokumentą, bus privalu vadovautis Reglamentu (ES) Nr. 1286/2014. Kaip jau minėta, toks reikalavimas nėra taikomas tiems IISKIS, kurie siūlomi tik profesionaliesiems investuotojams, tai yra tokie apribojimai yra numatyti jų steigimo dokumentuose, prospekte. Pastebėtina, kad suderintiesiems KIS ir specialiesiems KIS pareiga rengti pagrindinės informacijos investuotojams dokumentą taikoma ir šiuo metu (KISĮ 26, 27 straipsniai). Atitinkamai KISĮ projektu siūloma nustatyti, kad ši pareiga bus taikoma iki 2019 m. gruodžio 31 d., o nuo 2020 m. sausio 1 d. atitinkamas dokumentas bus rengiamas vadovaujantis Reglamentu (ES) Nr. 1286/2014.

IISKISĮ projektu siūlomi esminiai pakeitimai

IISKISĮ reglamentuoja IISKIS ir jų valdytojų veiklą. Į šiuos KIS gali investuoti tik tam tikrus reikalavimus atitinkantys asmenys (informuotieji investuotojai), galintys įvertinti ir prisiimti su investavimu susijusią riziką, tad šiems KIS taikomas lankstesnis reguliavimas. Vadovaujantis šiuo metu nustatyta tvarka, informuotiesiems investuotojams priskiriami asmenys, atitinkantys IISKISĮ 3 straipsnyje nustatytus reikalavimus (dėl investuojamos sumos, asmens žinių, patirties ir kt.). Šie asmenys taip pat turi atitikti ir papildomus reikalavimus, nustatytus Lietuvos banko valdybos 2013 m. liepos 19 d. nutarimu Nr. 03-121. Pastarieji reikalavimai taikomi asmens turtinei padėčiai, pvz., investuotojo grynosios pajamos bent paskutinius dvejus metus buvo ne mažesnės kaip 50 tūkst. eurų. IISKISĮ projektu siūloma atsakyti šių papildomų reikalavimų kaip perteklinių ir keliančių praktinio įgyvendinimo sunkumų. Pritarus siūlomiems pakeitimams, tikėtina, išaugs atvejų, kai asmuo informuotuoju investuotoju bus pripažintas juridinio asmens, kuriam IISKISĮ suteikia teisę įvertinti būsimą investuotojo žinias ir patirtį investavimo srityje, vertinimo

pagrindu. Atsižvelgus į tai ir siekiant, kad šis vertinimas būtų tinkamai pagrįstas ir motyvuotas, siūloma nustatyti, kad investuotojo žinias, kompetenciją investavimo srityje gali vertinti tik subjektas, turintis teisę teikti investicines paslaugas. Kartu paminėtina, kad šiuo metu skiriasi pagrindai, kuriais vadovaujamasi asmenis priskiriant prie informuotųjų investuotojų, priklausomai nuo to, ar investuoja fizinis asmuo ar juridinis asmuo. Priežiūros praktika rodo, kad objektyvių priežasčių tokiems skirtumams nėra, todėl siūloma suvienodinti fizinių ir juridinių asmenų priskyrimo prie informuotųjų investuotojų pagrindus. Be to, siūloma papildyti asmenų, laikomų informuotaisiais investuotojais, ratą asmenimis, kurie yra KIS, į kuriuos investuoja arba įsipareigoja investuoti, valdymo įmonės arba paties KIS vadovai arba investicinius sprendimus priimančys asmenys. Šis pasiūlymas grindžiamas tuo, kad pirmiau nurodyti asmenys bene geriausiai išmano konkretaus KIS veiklą ir su tuo susijusias rizikas, tad gali priimti pagrįstus investicinius sprendimus.

Atsižvelgus į užsienio praktiką, rinkos iniciatyvas, taip pat siekiant valdyti reguliacines rizikas, IISKISĮ siūloma papildyti naujomis nuostatomis (IISKISĮ projekto 21–26 straipsniai), nustatančiomis sąlygas, kuriomis IISKIS turtas galėtų būti investuojamas į paskolas (pvz., tokiu atveju būtų taikomi papildomi investavimo objekto, rengiamų dokumentų, informacijos atskleidimo, investicinius sprendimus priimančių asmenų kompetencijos ir kt. reikalavimai). Pastebėtina, kad tokio pobūdžio veiklos reguliavimo klausimas nagrinėjamas ir Europos Sąjungos lygmeniu. Europos vertybinių popierių ir rinkų institucija (toliau – EVPRI) šiuo klausimu 2016 m. balandžio 11 d. pateikė nuomonę, skirtą Europos Komisijai, dėl galimo tokią veiklą vykdančių KIS reguliavimo (ESMA/2016/596) ir joje išdėstė pagrindinius šioje srityje reguliuotinus aspektus, galimas kryptis (nuostatas) ir svarstytinus aspektus. Rengiant IISKISĮ projektą, atsižvelgta į šią EVPRI nuomonę.

Siekiant skatinti tinkamą kapitalo rinkos praktiką ir atsižvelgus į nacionalinės rinkos ypatumus, IISKISĮ projektu siūloma šiuo metu taikomus reikalavimus dėl investavimo rizikos išskaidymo ir tuo tikslu atliekamo investicijų portfelio diversifikavimo pakeisti platesnio pobūdžio prievole tinkamai valdyti investavimo riziką ir atsisakyti išimties dėl minėtos prievolės netaikymo rizikos kapitalo IISKIS. Šiuo tikslu IISKISĮ projektu siūloma nustatyti, kad IISKIS, kurio valdymas nėra perduotas valdymo įmonei, ir IISKIS valdymo įmonė turi parengti investavimo rizikos valdymo politikos (vietoj šiuo metu rengiamos investavimo rizikos išskaidymo politikos) aprašą. Tikimasi, kad šie pakeitimai suteiks daugiau lankstumo IISKIS valdytojams pasirenkant ir taikant tinkamas ir efektyvias investavimo rizikos valdymo priemones. Kartu pastebėtina, kad IISKIS investuotojams taikomi aukštesni profesionalumo, žinių, patirties ir kiti reikalavimai, tad jie, prieš investuodami į IISKIS, galės įvertinti, ar IISKIS investavimo rizikos valdymo politika yra tinkama ir pakankama.

IISKISĮ projektu siūloma atsisakyti šiuo metu taikomos išimties, kad tų IISKIS, kurių turtas investuojamas išskirtinai laikantis rizikos kapitalo investavimo strategijos, investicijų portfelis neprivalo būti diversifikuotas (IISKISĮ 30 straipsnis). Pritarus siūlomiems pakeitimams, visų IISKIS, įskaitant ir veikiančius rizikos kapitalo rinkose, valdytojai privalės parengti investavimo rizikos valdymo strategijas ir jomis vadovautis savo veikloje.

IISKISĮ projekte siūloma išplėsti asmenų, galinčių būti finansinio turto saugotojais, ratą (IISKISĮ projekto 19 straipsnio 3 dalis). Pritarus siūlomiems pakeitimams, IISKIS finansinio turto saugotoju galėtų būti ne tik bankai, bet ir finansų maklerio įmonės, kurios turi teisę teikti finansinių priemonių saugojimo ir klientų sąskaitų administravimo paslaugas ir kurių pradinis kapitalas yra ne mažesnis kaip 730 tūkstančių eurų bei kurios turi buveinę arba padalinį Lietuvos Respublikoje.

Be to, siekiant didinti teisinį apibrėžtumą, IISKISĮ projekte siūloma aiškiai nurodyti, kokias sritis, atsižvelgus į jų svarbą planuojamai vykdyti veiklai, išduodamą veiklos leidimą arba leidimą patvirtinti steigimo dokumentus, tikrina priežiūros institucija (IISKISĮ projekto 9 straipsnio 6 dalis, 28 straipsnio 2 dalis, 30 straipsnio 3 dalis). Šios sritys tai:

- vadovų ir akcijų paketų savininkų atitiktis reputacijos ir kitiems reikalavimams,
- steigimo dokumentų atitiktis taikomiems reikalavimams,

- IISKIS atitiktis IISKIS taikomiems kriterijams (pvz., vienintelis tokio KIS steigimo tikslas turi būti kolektyvinis surinkto informuotųjų investuotojų turto investavimas į KIS steigimo dokumentuose ir prospekte nurodytą turtą, siekiant išskaityti riziką ir iš šios veiklos uždirbti pelno KIS dalyviams),

- prospekto, rengiamo vadovaujantis Lietuvos Respublikos vertybinių popierių įstatymu, atitiktis taikomiems reikalavimams.

Paminėtina, kad IISKIS reguliavimas kai kuriais atvejais yra grindžiamas sutikimo dalyvauti nuostata (angl. *opt-in*). Prievolė gauti priežiūros institucijos išduodamus šios veiklos leidimus taikoma tuo atveju, jei viešai siūloma, priklausomai nuo pasirinktos KIS veiklos formos, įnešti įnašą į IISKIS, ir jei IISKIS akcijos, investiciniai vienetai bus platinami viešai. Kai šie veiksmai atliekami neviešai ir taikomi iš anksto nustatyti ir žinomi asmenų grupei arba kai tai daroma tokių asmenų iniciatyva be ankstesnio kreipimosi į juos, subjektai gali pasirinkti veikti pagal IISKIS ir gauti priežiūros institucijos leidimą arba veikti kaip nereguliuojami subjektai ir registruotis priežiūros institucijoje, teikti jai informaciją pagal PIKISVIĮ, o jų valdomam turtui (išskyrus taikomas išimtis) pasiekus PIKISVIĮ nustatytas valdomo turto ribas, privalo gauti licenciją pagal PIKISVIĮ. Nepaisant to, kad tokia galimybė egzistuoja ir šiuo metu, dėl neviešo siūlymo sąvokos įtvirtinimo ir esamo jo reguliavimo ši galimybė nėra visiškai aiški ir vienareikšmiškai suprantama. Atsižvelgus į tai, siūloma atitinkamai papildyti IISKIS (IISKIS projekto 7 straipsnio 5 dalis).

KISĮ projektu siūlomi esminiai pakeitimai

Be pirmiau aptartų pakeitimų, KISĮ projekte siūlomi šie svarbesni esamo KISĮ reguliavimo pakeitimai.

Visų pirma, siūloma išplėsti subjektų, kurie gali būti suderintųjų KIS ir specialiųjų KIS depozitoriumais, sąrašą ir į jį įtraukti licencijuotas finansų maklerio įmones, kurios turi teisę Lietuvos Respublikoje ar kitoje valstybėje narėje teikti finansinių priemonių saugojimo ir administravimo klientų sąskaita paslaugas ir kurių pradinis kapitalas yra ne mažesnis kaip 730 tūkstančių eurų (KISĮ projekto 35 straipsnio 2 dalis). Siūlomas pradinio kapitalo dydis atitinka Lietuvos Respublikos finansinių priemonių rinkų įstatyme licencijuotoms finansų maklerio įmonėms taikomą minimalų pradinio kapitalo dydį. KISĮ projekte taip pat siūloma liberalizuoti suderintųjų KIS ir specialiųjų KIS investicinių vienetų (akcijų) apmokėjimą ir leisti šiuos investicinius vienetus (akcijas) apmokėti per 3 darbo dienas nuo jų išleidimo. Siekiant sumažinti kylančias rizikas, siūloma nustatyti papildomas sąlygas, pvz., investicinius vienetus (akcijas) šia tvarka galėtų įgyti tik profesionalieji investuotojai arba tarpininkai, kurie platina šiuos investicinius vienetus (akcijas) ir juos įgyja neprofesionaliųjų investuotojų sąskaita ir jų naudai; atitinkama galimybė turi būti numatyta KIS steigimo dokumentuose (KISĮ projekto 47 straipsnio 4 dalis). Siūlomų pakeitimų poreikis kilo diskusijose su KIS rinkos dalyviais. Jų tikslas – nustatyti atvejus, kai taikoma išimtis, t. y. investiciniai vienetai (akcijos) išleidžiami dar negavus investicinių vienetų (akcijų) apmokėjimo. Pakeitimas leisti Lietuvoje įtvirtinti kitose valstybėse narėse įprastą praktiką, kai investiciniai vienetai (akcijos) išleidžiami iki jų apmokėjimo (t. y. apmokėjimas gaunamas vėliau (per įprastą rinkos sąlygomis laiką, išleidus investicinius vienetus (akcijas)). Tuo tarpu dabartinis reguliavimas užkerta kelią kitų valstybių narių investuotojams įsigyti Lietuvoje investicinių vienetų (akcijų).

Be to, siūloma liberalizuoti ir KIS subfondų investicinių vienetų (akcijų) apmokėjimo tvarką, kai jie keičiami. Liberalesnę tvarką (tai yra netaikyti reikalavimo, kad investiciniai vienetai (akcijos) būtų išleisti tik gavus pinigus į subfondo sąskaitą) siūloma taikyti tuo atveju, kai KIS dalyvis keičia savo turimus subfondo investicinius vienetus (akcijas) į kito to paties KIS subfondo investicinius vienetus ar akcijas. Tokia galimybė egzistuoja, jei ji ir jos įgyvendinimo tvarka būtų nustatyta KIS steigimo dokumentuose (KISĮ projekto 57 straipsnio 2 dalis).

KISĮ projekte taip pat numatoma galimybė įgyjamus specialiųjų KIS investicinius vienetus (akcijas) apmokėti nepiniginiu įnašu (KISĮ projekto 133 straipsnis) ir siūloma nustatyti šiuo atveju

taikomus reikalavimus, pvz., kad nepiniginiu įnašu gali būti tik specialiojo KIS strategiją atitinkantis turtas. Juo negali būti iš civilinės apyvartos išimtas turtas, darbai ir paslaugos.

KISĮ projektu siūloma papildyti valdymo įmonės privalomų parengti kiekvieno jos valdomo KIS ataskaitų sąrašą, įtraukiant į jį ir statistinių duomenų ataskaitą (KISĮ 27 straipsnis). Kartu siūloma papildyti KISĮ 28 straipsnį, numatant įpareigojimą priežiūros institucijai nustatyti šių ataskaitų turinio ir formos reikalavimus ir ataskaitų pateikimo tvarką. Pažymėtina, kad įpareigojimas ūkio subjektams pateikti statistines ataskaitas nėra naujas – šiuo metu minėtas reikalavimas yra įtvirtintas Lietuvos banko valdybos 2012 m. liepos 12 d. nutarime Nr. 03-154, t. y. ūkio subjektai ir dabar teikia šias ataskaitas. Atsižvelgiant į tai, KISĮ projektu siūloma nuostata papildomos administracinės naštos ūkio subjektams nesukurs.

KISĮ projektu (130 straipsnio 6 dalis) taip pat siūloma nustatyti išimtį, pagal kurią specialiesiems KIS ir jų valdymo įmonėms galėtų būti netaikomi KISĮ 22 straipsnio 1 dalyje nustatyti draudimai dėl turto perleidimo ir įsigijimo (t. y. draudimas perleisti turtą valdančiai valdymo įmonei, tokios įmonės vadovams, darbuotojams ir jų sutuoktiniams). Išimtis būtų taikoma, jei sandorį sudaryti būtina, veikiant geriausioms šiam KIS ir jo dalyviams sąlygoms ir jų interesais, ir šio KIS steigimo dokumentuose ir (arba) prospekte yra numatytos reikiamos priemonės tokių sandorių atitikčiai dalyvių interesams ir interesų konfliktų valdymui užtikrinti. Pasiūlymas dėl tokios išimties įtvirtinimo pagrįstas rinkos dalyvių argumentais, kad draudimas turtą įsigyti iš su valdymo įmone susijusių asmenų ar draudimas turtą šiems asmenims parduoti nėra logiškas tuo atveju, jei galima užtikrinti su tuo susijusių potencialių interesų konfliktų suvaldymą. Svarbu turėti tinkamą interesų konfliktų valdymo politiką, veikti sąžiningai ir geriausias investuotojų interesais. Pažymėtina, kad tokia galimybė nėra draudžiama tiek IISKISĮ, tiek PIKISVĮ.

Siekiant įgyvendinti Reglamento (ES) 2017/1131 nuostatas, KISĮ, PIKISVĮ ir LBĮ projektuose siūloma įpareigoti priežiūros instituciją įgyvendinti Reglamente (ES) 2017/1131 kompetentingai institucijai nustatytas teises ir pareigas, taip pat KISĮ ir PIKISVĮ projektuose siūloma įtvirtinti poveikio priemones (įskaitant baudas) už Reglamento (ES) 2017/1131 pažeidimus. Siūloma įtvirtinti iki 58 000 eurų dydžio baudas juridiniams asmenims, nesilaikantiems Reglamente (ES) 2017/1131 nustatytų reikalavimų.

PIKISVĮ projektu siūlomi esminiai pakeitimai

Galiojantis PIKISVĮ reglamentuoja profesionaliesiems investuotojams skirtų KIS valdymo įmonių veiklą. Pastebėtina, kad šiuo įstatymu perkeltos 2011 m. birželio 8 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2011/61/ES dėl alternatyvaus investavimo fondų valdytojų, kuria iš dalies keičiami direktyvos 2003/41/EB ir 2009/65/EB bei reglamentai (EB) Nr. 1060/2009 ir (ES) Nr. 1095/2010 (toliau – AIF valdytojų direktyva), nuostatos. Be kitų nuostatų, AIF valdytojų direktyva nurodo, kad alternatyviojo kolektyvinio investavimo subjekto (toliau – AIF) valdytoju laikytinas juridinis asmuo, kurio įprasta veikla yra vieno arba daugiau AIF valdymas (AIF valdytojų direktyvos 4 straipsnio 1 dalies b punktas). Savo ruožtu, AIF apibrėžiamas kaip KIS, įskaitant investicinius padalinius, kurie pritraukia kapitalą iš keleto investuotojų, siekdami jį investuoti tų investuotojų naudai pagal nustatytą investavimo politiką, ir kuriems nereikia leidimo pagal 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2009/65/EB dėl įstatymų ir kitų teisės aktų, susijusių su kolektyvinio investavimo į perleidžiamuosius vertybinius popierius subjektais (KIPVPS), derinimo 5 straipsnį, t. y. AIF priskirtini bet kurios rūšies, tipo KIS, kurie nėra suderintieji KIS. Atsižvelgus į tai, darytina išvada, kad vadovaujantis galiojančiu teisiniu reguliavimu AIF Lietuvoje priskirtini ne tik profesionaliesiems investuotojams skirti KIS, bet ir informuotiesiems investuotojams skirti KIS, taip pat specialieji KIS, veikiantys pagal KISĮ. Įvertinus tai, buvo iš esmės peržiūrėtas PIKISVĮ teisinis reguliavimas, siūlant keisti tiek šio įstatymo reguliavimo apimtį (įskaitant įstatymo pavadinimą, vartojamas sąvokas ir kt.), tiek atskiras PIKISVĮ nuostatas, reglamentuojančias konkrečius AIF valdytojų veiklos aspektus (taikomus reikalavimus), suderinus su AIF valdytojų direktyvos nuostatomis. Be to, atsižvelgiant į tai, kad šis įstatymas skirtas visų pirma AIF valdytojų veiklai reguliuoti, atskirus AIF aspektus (pvz., steigimą)

toliau reglamentuos atitinkamai KISĮ ir IISKISĮ, o PIKISVĮĮ šioms AIF bus taikomas tais atvejais, jei AIF valdytojas atitiks sąlygas, kurioms esant privaloma gauti AIF valdytojo licenciją.

Vienas iš svarbesnių PIKISVĮĮ pakeitimų yra tai, kad PIKISVĮĮ projekte siūloma numatyti galimybę kitose nei Lietuvos Respublika Europos Sąjungos valstybės narėse ir Europos ekonominės erdvės valstybėse registruotų AIF investicinius vienetus (akcijas) platinti neprofesionaliesiems investuotojams Lietuvos Respublikoje. Šiuo tikslu PIKISVĮĮ projekte siūloma nustatyti sąlygas vykdyti tokį platinimą (PIKISVĮĮ projekto 43 straipsnis). Visų pirma, leidimą platinti tokio AIF investicinius vienetus (akcijas) Lietuvos Respublikoje suteiktų priežiūros institucija. Tuo tikslu šio AIF valdytojas turėtų kreiptis į priežiūros instituciją ir pateikti PIKISVĮĮ projekte nurodytus dokumentus. Investiciniai vienetai (akcijos) galėtų būti platinami tiek reguliuojamoje rinkoje ar daugiašalėje prekybos sistemoje, tiek už jos ribų. Pastaruoju atveju siūloma taikyti griežtesnius reikalavimus, pvz., įtvirtinti reikalavimą turėti valdymo įmonės atstovą Lietuvos Respublikoje. Investicinių vienetų (akcijų) platinimas būtų galimas, jei AIF atitiktų tam tikrus reikalavimus, iš esmės užtikrinančius, kad ši investicija yra analogiško saugumo lygmens kaip ir nacionaliniai AIF, o informacijos atskleidimas bei investuotojų apsauga yra priimtino lygmens.

Be to, PIKISVĮĮ pakeitimais siūloma išplėsti subjektų, kurie gali būti AIF depozitoriumais, sąrašą ir į jį įtraukti kredito įstaigų ir nustatytus reikalavimus atitinkančių finansų maklerio įmonių filialus, registruotus ir turinčius teisę teikti investicines paslaugas Lietuvos Respublikoje. Be to, atsižvelgus į susidariusią situaciją rinkoje, kai depozitoriumo paslaugas iš esmės teikia tik du subjektai (bankai), siūloma leisti depozitoriumo paslaugas AIF, kurie investuoja į kitą turtą nei finansinės priemonės ir atitinka kitus PIKISVĮĮ nustatytus reikalavimus, teikti ir kitiems subjektams, tenkinantiems PIKISVĮĮ nustatytas sąlygas (PIKISVĮĮ projekto 24 straipsnio 3 ir 4 dalys, 25–27 straipsniai). Siūloma nustatyti, kad teisę verstis KIS depozitoriumo veikla turėtų asmenys, įrašyti į Alternatyviųjų kolektyvinio investavimo subjektų, kurie investuoja į kitą turtą nei finansinės priemonės, depozitorių sąrašą. Be to, tokie asmenys turėtų turėti reikiamas priemones ir numatyti depozitoriumo veiklos vykdymo procedūras, jo dalyviai ir vadovai turėtų atitikti jiems nustatytus reikalavimus ir kt. Įstatymo projekte taip pat siūloma nustatyti asmenų įrašymo į minėtą sąrašą ir išbraukimo iš jo sąlygas ir tvarką, taip pat sąlygas, kurioms esant priežiūros institucija galės atsisakyti įrašyti asmenis į minėtą sąrašą.

Siekiant, kad kolektyvinių investavimo subjektų, kurie investuoja į kitą turtą nei finansinės priemonės, depozitorių veikla būtų vykdoma profesionaliai, įstatymo projekte siūloma nustatyti reikalavimus KIS, kurie investuoja į kitą turtą nei finansinės priemonės, depozitorių dalyviams ir vadovams. Be kita ko, siūloma, kad dalyviais ir vadovais negalėtų būti asmenys, pripažinti kaltais padarę nusikaltimą ar baudžiamąjį nusižengimą, susijusį su pinigų plovimu, teroristų finansavimu, taip pat nusikaltimą ar baudžiamąjį nusižengimą nuosavybei, turtinėms teisėms, ekonomikai, finansų sistemai ir kt.

Siekiant įgyvendinti Reglamento (ES) 2017/1991 nuostatas, PIKISVĮĮ projekte siūloma nustatyti priežiūros institucijos teisę atsisakyti užregistruoti KIS valdytoją arba KIS ir jos pareigą per 2 mėnesius nuo visų dokumentų, nurodytų taikomame reglamente, gavimo priežiūros institucijoje dienos raštu pateikti motyvuotą atsakymą KIS valdytojui apie atsakymą registruoti jį arba KIS.

Atsižvelgiant į tai, kad Reglamentas (ES) 2017/2402, kurio nuostatos įgyvendinamos PIKISVĮĮ projektu, įsigalios 2019 m. sausio 1 d., projekte siūloma atitinkamai numatyti šį reglamentą įgyvendinančios nuostatos (13 straipsnio 13 dalis) įsigaliojimo datą.

PSPKĮ projektu siūlomi esminiai pakeitimai

Atsižvelgus į IISKISĮ projektu siūlomus pakeitimus ir tai, kad pensijų turtas pagal galiojančią reguliavimą gali būti investuojamas rizikos kapitalo rinkose, kai tenkinami PSPKĮ nustatyti reikalavimai, PSPKĮ projektu buvo numatyta siūlyti apibrėžti sąvoką „rizikos kapitalo rinka“, kuri vartojama PSPKĮ nustatant finansinių priemonių portfelio diversifikavimo taisyklių išimtį. Atsižvelgus į tai, kad Lietuvos pensijų fondai investuoja į Lietuvos ir Baltijos šalių ekonomiką ne tik per rizikos, bet ir per privataus kapitalo turto klasių rinką, taip pat investuoja ir į infrastruktūrą,

nekilnojamąjį turtą, o ateityje gali atsirasti galimybės investuoti ir į kitus ekonomikos sektorius, į kuriuos pasaulyje jau investuoja pensijų fondai, buvo apsispręsta siūlyti PSPKĮ projektu praplėsti minėtą sąvoką įtvirtinant platesnę sąvoką „rizikos, privataus kapitalo ir kitų alternatyvių turto klasių rinka“ (PSPKĮ projekto 1 straipsnis). Taip pat siūloma nustatyti, kad PSPKĮ 48 straipsnyje nustatyti apribojimai įgyjant esminį poveikį vertybinius popierius ar pinigų rinkos priemones išleidžiančiam asmeniui netaikomi investicijoms rizikos, privataus kapitalo ir kitų alternatyvių turto klasių rinkose (PSPKĮ projekto 6 straipsnis). Pažymėtina, kad rekomendacija dėl laisvesnio diversifikavimo ribų taikymo alternatyvioms finansavimo priemonėms yra pateikiama ir Europos rekonstrukcijos ir plėtros banko (angl. *European Bank for Reconstruction and Development*) kartu su Finansų ministerija atlikto projekto „*Improvement of the investment environment for institutional investors in Lithuania*“, kuriuo siekiama identifikuoti nepakankamo šių investuotojų investicijų lygio Lietuvoje priežastis ir pateikti konkrečius pasiūlymus dėl galimų naujų instrumentų ir palankios instituciniams investuotojams aplinkos sukūrimo, išvadoje.

PSPKĮ projektu taip pat nustatoma papildoma išimtis dėl investavimo apribojimų taikymo – siūloma leisti nesilaikyti įstatymo 50 straipsnio 1 dalyje nustatyto termino, per kurį turi būti pašalinama neatitiktis investavimo taisyklių reikalavimams, kai investuojama rizikos, privataus kapitalo ir kitų alternatyvių turto klasių rinkose, subjektas, įskaitant KIS, per kurį investuojama, yra uždarojo tipo ir kai pensijų fondo dalyvių interesai geriau tenkinami nesilaikant minėto termino, nei jo laikantis. Šios nuostatos paskatins investicijas į rizikos, privataus kapitalo ir kitų alternatyvių turto klasių rinką ir sukurs papildomas galimybes smulkiąjam ir vidutiniam verslui pritraukti kapitalo iš pensijų fondų rinkos.

PSPKĮ 47 straipsnyje, reglamentuojančiame pensijų fondų finansinių priemonių portfelio diversifikavimo reikalavimus, nustatomas konkrečioms investicijoms reikalaujamo kredito reitingo kriterijus. Praktikoje susiduriama su problema, kai skirtingų vertinimo agentūrų suteikti reitingai skiriasi, todėl siūloma papildyti PSPKĮ 6 straipsnio 1 dalį nuostata, kad valdymo įmonė privalo patvirtinti kredito ir investicinių reitingų, nurodytų šio įstatymo 47 straipsnyje, vertinimo tvarką ir reitingų kolizijos sprendimo taisykles.

Be kita ko, PSPKĮ projekte siūlomi pakeitimai atlikti siekiant suderinti šio įstatymo ir finansines priemones reglamentuojančių teisės aktų sąvokas ir suvienodinti nuostatas (PSPKĮ projekto 8 straipsnis).

FPRĮ projektu siūlomi pakeitimai

Siekiant užtikrinti tinkamą vartotojų teisių apsaugą ir suvienodinti FPRĮ nuostatas, skirtas vartotojų interesų apsaugai, su kitų finansų rinką reglamentuojančių įstatymų analogiškais nuostatomis, FPRĮ siūloma įtvirtinti pareigą rinkos dalyviams – finansų maklerio įmonėms – nagrinėti klientų skundus (prašymus), susijusius su teikiamomis investicinėmis ir (arba) papildomomis paslaugomis, ir kartu nustatyti skundų nagrinėjimo taisykles.

FPRĮ projekto 88 straipsnio 10 dalis nustato akcinių ir uždarytųjų akcinių bendrovių finansinių priemonių apskaitos aspektus. Pagal šiuo metu galiojantį reglamentavimą akcinių bendrovių akcijų ir obligacijų apskaita tvarkoma aukščiausiojo ir žemesniojo finansinių priemonių apskaitos lygių sąskaitose, tačiau dviejų lygių apskaita kitoms finansinėms priemonėms privaloma tik tuo atveju, jei jos įtrauktos į prekybą Lietuvos Respublikoje veikiančioje reguliuojamoje rinkoje ir (ar) daugiašalėje prekybos sistemoje arba platinamos rinkos operatoriaus ir (ar) atsiskaitymų sistemos techninėmis organizacinėmis priemonėmis. Kitais atvejais, jei finansinės priemonės siūlomos viešai, dviejų lygių apskaitos nebelineka, pvz., platinant uždarosios akcinės bendrovės akcijas pakanka tik įmonės vadovui jas įtraukti į apskaitą ar perduoti finansų maklerio apskaitai.

FPRĮ projektu siūloma nustatyti, kad visos finansinės priemonės, kurios yra siūlomos viešai ir įtrauktos į prekybą Lietuvos Respublikoje veikiančioje reguliuojamoje rinkoje ir (ar) daugiašalėje prekybos sistemoje arba platinamos rinkos operatoriaus ir (ar) atsiskaitymų sistemos techninėmis organizacinėmis priemonėmis, būtų įtraukiamos į abiejų apskaitos lygių apskaitą. Nustačius tokį reglamentavimą, bus užtikrintas emisijos vientisumas ir tinkama bei saugi finansinių priemonių cirkuliacija.

Kartu šiuo projektu siūloma ištaisyti pastebėtą įstatymo 2 straipsnio 3 dalies redakcinį netikslumą dėl teikiamų nuorodų.

VPĮ projektu siūlomi pakeitimai

Tiek KISĮ, tiek VPĮ įtvirtinta sąvoka „atvirojo tipo kolektyvinio investavimo subjektas“. Siekiant teisinio reguliavimo aiškumo, siūloma atsisakyti VPĮ esančios sąvokos „atvirojo tipo kolektyvinio investavimo subjektas“ nurodant, kad ši sąvoka suprantama taip, kaip ji apibrėžta KISĮ.

ABĮ, ŪBĮ, LBĮ, IIIDĮ, IPFKPPĮ, BAĮ, PMĮ, SVVPĮ projektais siūlomi pakeitimai

Siekiant teisinio aiškumo, ABĮ projektu siūloma spręsti įstatymų kolizijos klausimą aiškiai nustatant, kad ABĮ KIS, veikiantiems pagal KISĮ, IISKISĮ ir PIKISVĮĮ, taikomas tiek, kiek šie įstatymai nenustato kitaip. Analogiški pasiūlymai teikiami ir ŪBĮ projektu.

Atsižvelgiant į tai, kad PIKISVĮĮ projektu, be kita ko, yra siūloma keisti šio įstatymo pavadinimą ir sąvoką „profesionaliesiems investuotojams skirtas kolektyvinio investavimo subjektas“ (siūloma nauja sąvoka – „alternatyvusis kolektyvinio investavimo subjektas“), LBĮ, IIIDĮ, IPFKPPĮ, BAĮ, PMĮ, SVVPĮ projektais siūloma patikslinti minėtuose įstatymuose esančias nuorodas į PIKISVĮĮ ir į jame vartojamas sąvokas, o LBĮ projekte kartu siūloma ištaisyti tam tikrus techninius netikslumus, pastebėtus įstatymų projektų rengimo metu.

Atsižvelgiant į tai, kad įstatymų projektais, be kita ko, įgyvendinami Europos Sąjungos teisės aktai, be to, nustatomas ūkio subjektams palankesnis teisinis reguliavimas (supaprastinamos licencijavimo procedūros, palengvinamos sprendimų priėmimo procedūros, sudaromos palankesnės investicinių produktų platinimo Lietuvoje galimybės ir kt.), įstatymų projektai turėtų įsigaliooti kaip įmanoma greičiau nuo jų priėmimo, todėl siūloma įstatymų projektų įsigaliojimo data – 2018 m. lapkričio 1 d.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymų projektus toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymų pasekmės ir kokių priemonių reikės imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Tikimasi, kad priėmus įstatymus, kurių projektai teikiami, liberalesniu ir aiškesniu teisiniu reguliavimu bus sukurta palankesnė aplinka KIS veiklos srityje vystymuisi Lietuvoje, paskatintas tinkamos kapitalo rinkos veikimo praktikos formavimas ir suteikta daugiau lankstumo rinkos dalyviams vykdant savo veiklą.

6. Kokią įtaką priimti įstatymai turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Priimti įstatymai neturės įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai.

7. Kaip įstatymų įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Tikimasi, kad įstatymų, kurių projektai teikiami, įgyvendinimas turės teigiamos įtakos verslo sąlygoms ir jo plėtrai, nes nauju, gerokai aiškesniu ir lankstesniu, reguliavimu bus sukurta palankesnė aplinka KIS srityje vystymuisi Lietuvoje, prisidės prie Lietuvos konkurencingumo didinimo. Įstatymų projektų siūlymai supaprastinti KIS valdytojų (valdymo įmonių ir investicinių bendrovių-valdytojų) veiklos licencijų ir leidimų išdavimo procedūras, aiškiau apibrėžti investuotojų grupei – informuotiesiems investuotojams – taikomus reikalavimus, palengvinti sprendimų priėmimo investicinėse bendrovėse procedūras, sudaryti platesnes galimybes investicinėms bendrovėms ir investiciniams fondams savo produktus platinti Lietuvoje, išplėsti galimų turto saugotojų sąrašą ir kt. – visa tai ne tik sumažins kapitalo rinkos dalyviams tenkančią administracinę naštą, bet kartu pasitarnaus kapitalo rinkos plėtrai Lietuvoje ir suteiks naujas galimybes kapitalo rinkos dalyviams.

Vadovaujantis Administracinės naštos ūkio subjektams nustatymo metodika, patvirtinta 2012 m. sausio 11 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 4 „Dėl Administracinės naštos

ūkio subjektams nustatymo metodikos patvirtinimo“, buvo įvertintas įstatymų projektais nustatytų naujų reikalavimų ūkio subjektams sukeltos administracinės naštos pokytis ir atitinkamai parengta bei su Lietuvos Respublikos ūkio ministerija suderinta Administracinės naštos ūkio subjektams apskaičiavimo ataskaita. Pažymėtina, kad bendra administracinė našta ūkio subjektams priėmus įstatymų projektus sumažės.

8. Įstatymų inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Priėmus įstatymus, kurių projektai teikiami, kitų įstatymų keisti nereikės.

9. Ar įstatymų projektai parengti laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymų projektų sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymų projektai parengti laikantis Valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų ir atitinka lietuvių kalbos normas.

Įstatymų projektų sąvokos ir jas įvardijantys terminai buvo įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

10. Ar įstatymų projektai atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis bei Europos Sąjungos dokumentus

Įstatymų projektų nuostatos neprieštarauja Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir atitinka Europos Sąjungos dokumentus.

11. Jeigu įstatymams įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti

Priėmus įstatymus, kurių projektai teikiami, turės būti peržiūrėti Lietuvos banko teisės aktai, įgyvendinantys šiuo metu galiojančius KISĮ, IISKISĮ ir PIKISVĮĮ. Šių teisės aktų pakeitimus turės priimti Lietuvos banko valdyba.

Priėmus įstatymus, kurių projektai teikiami, reikės pakeisti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. lapkričio 12 d. nutarimą Nr. 1407 „Dėl Juridinių asmenų registro nuostatų patvirtinimo“.

12. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymams įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti

Įstatymų projektams įgyvendinti papildomų lėšų iš valstybės biudžeto nereikės.

13. Įstatymų projektų rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Negauta.

14. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiems įstatymų projektams įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis

„valdymo įmonė“, „investicinė bendrovė“, „investicinis fondas“, „kolektyvinio investavimo subjektas“, „suderintasis kolektyvinio investavimo subjektas“, „alternatyvusis kolektyvinio investavimo subjektas“, „informuotiesiems investuotojams skirtas kolektyvinio investavimo subjektas“, „informuotasis investuotojas“.

15. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.

